



MICE TURIZMI RIVOJLANISHINING IJTIMOY AHAMIYATI

Madrimova Aziza Ambiyat qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

ORCID: 0009-0007-4981-0388

aziza0396@mail.ru

Annotatsiya. Maqolada MICE turizmi rivojlanishining ijtimoiy sohaga ta'siri masalalari ko'rib chiqiladi. MICE turizmini rivojlantirish orqali mamlakatni ijtimoiy sohasini rivojlantirish, O'zbekistonda MICE turizmini rivojlantirish orqali erishiladigan natijalar, infratuzilmaning rivojlanishi o'z navbatida ijtimoiy hayotning yaxshilanishiga olib kelishi, jamiyat hayotiga ta'siri, yangi ish o'rinlarini yaratilishi orqali mahalliy aholining bandligini ta'minlash to'g'risida fikr va mulohazalar keltirildi.

Kalit so'zlar: MICE turizm, turizm infratuzilmasi, turistik xizmatlar, biznes tadbirlar, ishbilarmonlik turizmi, ijtimoiy rivojlanish, yangi ish o'rinlari.

СОЦИАЛЬНОЕ ЗНАЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ MICE-ТУРИЗМА

Мадримова Азиза Амбият кизи

Ташкентский государственный экономический университет

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы влияния развития MICE-туризма на социальную сферу. Были представлены мнения и соображения о развитии социальной сферы страны через развитие MICE-туризма, о результатах, достигнутых за счет развития MICE-туризма в Узбекистане, о том, как развитие инфраструктуры, в свою очередь, приведет к улучшению социальной жизни, повлияет на жизнь общества, обеспечит занятость местного населения за счет развития MICE-туризма.

Ключевые слова: MICE туризм, инфраструктура туризма, туристические услуги, бизнес-мероприятия, деловой туризм, социальное развитие, новые рабочие места.

THE SOCIAL SIGNIFICANCE OF THE DEVELOPMENT OF MICE TOURISM

Madrimova Aziza Ambiyat qizi

Tashkent State University of Economics

Abstract. The article examines the issues of the impact of the development of MICE tourism on the social field. Feedbacks and reviews have been given to develop the social sphere of the country through the development of MICE tourism. The results have been achieved by the development of MICE tourism in Uzbekistan in order to develop the infrastructure, in turn it can lead to improve in social life, to have a positive impact on the life of society, to provide the employment of local residents through creating new jobs.

Keywords: MICE tourism, tourism infrastructure, tourist services, business events, business tourism, social development, new jobs.

Kirish.

Zamonaviy dunyoda turizm inson faoliyatining ko'plab sohalarini birlashtiradi va insonning o'ziga ham, uning hayotining barcha sohalariga va umuman jamiyat hayotiga ta'sir qiladi, kognitiv funktsiyani bajaradi. Jamiyatda o'zgarishlar ro'y bermoqda – ishchi kuchining turizm faoliyati bilan bog'liq kasblarga yo'naltirilishi kuzatilmoqda. Bu esa, o'z navbatida, malakali kadrlarga (gidlar, tarjimonlar) va bunday mutaxassislarini tayyorlash bo'yicha muassasalar yaratish zaruriyatini keltirib chiqaradi. Bunday ta'lim tashkilotlarini yaratish atrof-muhitning o'zgarishiga olib keladi. Universitetlar, xizmat ko'rsatish markazlari paydo bo'lmoqda, hududlar va umuman aholi punktlari tarkibi o'zgartirilmoqda.

Turizm murakkab va ko'p tarmoqli jarayondir. Rivojlangan shakllarda u insonning o'ziga ham, uning hayotining ko'p sohalariga – mehnat va dam olishni tashkil etishga, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga kuchli ta'sir ko'rsatadi va o'zi rivojlanayotgan mintaqadagi muhitni o'zgartiradi. Hozirgi vaqtda turizm o'zining kontseptual apparati, funksiyalari va ta'sir doirasiga ega bo'lgan ilmiy tadqiqot predmeti sifatida qaralmoqda. Turizm nafaqat odamlarning sayohati bilan bog'liq bo'lmagan, balki individual jamiyat darajasida ham, jamiyat darajasida ham o'zini namoyon qiladigan ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, madaniy hususiyatdagi qator funksiyalarni bajaradigan inson faoliyati sohasi. Ya'ni turizm inson salomatligini yaxshilash, mehnat qobiliyatini tiklash va mehnat unumdorligini oshirishga yordam beradi. Odatda turizm yangi ish o'rinlari va daromadlarni yaratish orqali ijtimoiy farovonlikni yaxshilash, yakuniy maqsadga erishish uchun yanada qulay rivojlanish darajasi deb taxmin qilinadi.

MICE turizmi odatda global va milliy miqyosda kengaygan tarmoqlarni yaratish imkonini beradi. U biznes va ilmiy tadbirlar orqali turli davlatlardan kelgan mutaxassislar, tadbirkorlar va professionallarni birlashtiradi. Bu esa yangi aloqalar va hamkorlikni yaratish, turli madaniyatlar o'rtasida o'zaro tushunishni rivojlantiradi. MICE tadbirlari ko'pincha madaniyat va turizmni o'z ichiga oladi, masalan, mehmonlarni mahalliy madaniyat bilan tanishtirish, turistik ob'ektlarni ko'rsatish va mahalliy an'analar va urf-odatlarini targ'ib qilish. Bu esa mahalliy jamoalarga global miqyosda o'z madaniyatini namoyish etish imkoniyatini beradi.

Adabiyotlar sharhi.

Gutnikova (2019) MICE-turizm tushunchasini quyidagicha yoritgan: Zamonaviy dunyoda biznes turizmi sohasida yangi yo'nalish paydo bo'ldi – MICE-turizm, uning rivojlanishi ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilanadi. Ishbilarmonlik turizmi ko'plab mamlakatlarning rivojlanishi uchun juda katta ahamiyatga ega destinatsiyalar. "MICE-Tourism" atamasi biznes turizmining segmenti sifatida belgilanadi. MICE-turizm bu barqaror yuqori o'sish va nisbiy qarshilik bilan tavsiflanadi iqtisodiy, siyosiy, tabiiy va boshqa omillarning ta'siri.

Kurpiyashkina (2021) esa tadqiqotlarida MICE sanoatiga quyidagicha yondashgan: Xozirgi kunga kelib kongress tadbirlari ayniqsa mashhur. MICE sanoati rivojlanishi orqali butun dunyo mamlakatlarining yalpi ichki mahsulotidagi daromadlari oshmoqda. Har yili biznes maqsadlari bilan 100 milliondan ortiq sayohat amalga oshirilmoqda.

Rag'batlantiruvchi sayohat MICE sayohatining eng qiyin qismlaridan biri bo'lishi mumkin, chunki u guruh tadbirlarini o'z ichiga olmaydi. Buning o'rniga, rag'batlantiruvchi sayohat odatda xodimlarga mukofot sifatida taqdim etiladi. Rag'batlantiruvchi sayohatlar odatda ish yoki aniq ta'lim komponentiga ega emas, balki unumdorlikni yanada rag'batlantirish maqsadida notijorat ta'tillaridir (Stiven va Hayes, 2009).

"Turizm statistikasi bo'yicha xalqaro tavsiyalar" hujjatiga ko'ra, "ishbilarmon tashrif buyuruvchilar" turistik sayohatning asosiy maqsadi biznes va kasbiy maqsadlar toifasiga mos keladigan tashrif buyuruvchilardir (UNWTO, 2010).

Xalqaro Kongress va Konvensiya Assotsiatsiyasi (ICCA) ishbilarmonlik turizmiga quyidagicha ta'rif beradi: ishbilarmonlik turizmi har yili biznes uchrashuvlari, kongresslar,

ko'rgazmalar, biznes tadbirlari, rag'batlantiruvchi turlar va korporativ mehmondo'stliklarda qatnashadigan millionlab delegatlarga xizmat ko'rsatishdir (Pisarevskiy, 2014)

Vitalyevich (2009) MICE sanoatiga quyidagicha ta'rif beradi: "Aksariyat mutaxassislar biznes turizmini "uchrashuvlar industriyasi" deb ta'riflaydilar. U, o'z navbatida, **bir** qator bo'limlarga bo'linib, "MICE sanoati" tushunchasini shakllantiradi (Meetings-uchrashuvlar, Incentives- rag'batlantiruvchi sayohatlar, Conferences- konferensiyalar, Exhibitions-ko'rgazmalar). Shunday qilib, ishbilarmon turizmi nafaqat xususiy ishbilarmonlik tashriflarini balki bir necha minglik xalqaro konferensiyalarda, ko'rgazmalarda, yamarkalarni tashkil etish va qo'llab-quvvatlash ishlarini o'z ichiga oladi".

Sanoat davrida ishbilarmonlik turizmiga bo'lgan talab ortib bordi va Yevropa koloniyalari va ularning metropoliyalari o'rtasidagi savdo bilan bog'liq bo'lib, bunga transport tizimining jadal rivojlanishi ham yordam berdi. 20-asr boshlarida ishbilarmonlik turizmining markazi Yevropadan AQSHga ko'chib o'tdi, o'sha paytda kongress turizmi va turli konferensiyalar tashkil etish rivojlana boshladi- biznes sayohat va turizm kitobida Svarbruk va Xorner (2015) shunday ta'rif bergan.

"Kelantan istiqbollari asosida MICE turizmini rivojlantirish" maqolasi muallifi MICE sektori sayyohlik sanoatining dam olishdan ko'ra ishbilarmonlik faolligiga yo'naltirilgan eng faol va muhim tarmoqlaridan biri, deb hisoblaydi (Hamid va boshq., 2016).

Tadqiqot metodologiyasi.

Maqola ilmiy mushohada, kuzatish, abstrakt-mantiqiy, qiyosiy va tizimli tahlil, analiz va sintez, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanilgan. Ushbu maqolada mamlakatimizda MICE turizmini rivojlantirishda xorij tajribasidan foydalanish yo'larini ko'rib chiqamiz.

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Mamlakatimizda MICE-turizmni rivojlantirish aholining ijtimoiy hayotiga ham albatta ijobiy ta'sirini o'tkazadi. MICE tadbirlar o'tkazilishi mahalliy aholining turmush darajasi yaxshilashiga, mahalliy infratuzilmalarning rivojlanishiga va asosiysi aholining bandlik bilan ta'minlanishiga sabab bo'ladi. MICE turizmining rivojlanishi infrastrukturani rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Turizm — jismoniy shaxsning vaqtincha bo'lish mamlakatidagi (joyidagi) manbalardan daromad olish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat bilan shug'ullanmagan holda doimiy yashash joyidan jo'nab ketishi (sayohat qilishi) (Qonun, 2019).

MICE sinonimlari ko'pincha "uchrashuv sanoati", "biznes turizmi" iboralaridir.

MICE atamasining to'liq yoyilmasi quyidagicha:

M (uchrashuvlar) — ish uchrashuvlari, muzokaralar, taqdimotlar;

I (incentives) — insentiv: rag'batlantiruvchi turizm-rag'batlantiruvchi dasturlar, motivatsion dasturlar, bayramlar, jamoa qurish;

S (sonferences) — kongresslar, konferentsiyalar, sammitlar, anjumanlar, simpoziumlar, konferentsiyalar, davra suhbatlari, seminarlar;

E (ehhibitions) ko'rgazmalar, press — turlar, imidj tadbirlari, yarmaklar, ko'rgazmalar va boshqalar.

MICE turizmining rivojlanishi, shuningdek, dunyo mintaqalari va ular ichidagi madaniy aloqalarning kengayishi va mustahkamlanishiga ta'sir qiladi. MICE turizmi orqali amalga oshiriladigan boshqa mamlakatlarning madaniyati, turmush tarzi, urf-odatlar haqidagi bilimlar ommaviy axborot vositalaridan olingan ma'lumotlarga qaraganda mamlakatlar to'g'risida ancha to'g'ri tasavvur beradi, bu esa boshqa jamiyatlar haqidagi stereotipik g'oyalarni yo'q qilishga yordam beradi.

MICE turizmining ijtimoiy ahamiyati biznes turizm sohasini rivojlantirish va ehtiyojlarini qondirish uchun zarur bo'lgan keng turdagi xizmatlarni taqdim etishdan iborat. Bu, o'z navbatida, ish o'rinlari va aholi daromadlarining ko'payishiga olib keladi. Ishbilarmonlik turizm

bozori yuqori darajadagi malaka va bilimlarni talab qiladi, bu esa yoshlarni o'qitish bo'yicha o'quv dasturlarining paydo bo'lishiga yordam beradi. Yangi faoliyat turlarini shakllantirish, fan va texnikaning so'nggi yutuqlari va ishlanmalarini amaliyotga tatbiq etish jarayonini rag'batlantirish MICE turizmining innovatsion ahamiyatini belgilaydi

1-jadval

MICE turizmining tarkibiy elementlari

Meetings (korporativ uchrashuvlar, taqdimotlar, muzokaralar)	Muzokaralar va biznes konferensiyalarda bunday uchrashuvlar natijasida hamkorlar va mijozlar bilan yangi aloqalar o'rnatiladi, bitimlar tuziladi, korxonalar kengaytiriladi yoki yangi hamkorliklar yaratiladi.
Incentives (xodimlar uchun motivatsion va rag'batlantiruvchi sayohatlar)	Ichki korporativ tadbirlar xodimlarni samarali rag'batlantiradi va ularning dam olish va o'zini-o'zi rivojlantirish ehtiyojlarini qondiradi. Hissiy ishtirok kompaniya muvaffaqiyatida ishtirok etish hissini kuchaytiradi. Treninglar va intensiv kurslar esa malaka oshirish imkoniyatini beradi.
Confrences (biznes konferensiyalari, kongresslar, forumlar, seminarlar)	Ishbilarmonlik tadbirlari turli biznes vakillari o'rtasida aloqa o'rnatish uchun cheksiz imkoniyatlar beradi va tadbirlarda shaxsiy uchrashuvlar biznes maqsadlariga erishishda katta rol o'ynaydi.
Exhibition (ko'rgazmalar, PR tadbirlari)	Ko'rgazmalar va taqdimotlar kompaniyani targ'ib qiladi va bozorga chiqarayotgan mahsulotiga e'tiborni qaratadi, shuningdek, savdoni rag'batlantiradi.

Biroq, turizm aholini ish bilan ta'minlanishiga, valyuta oqimini ortishiga, zamonaviy texnologiyalarning kirib kelishiga va ko'plab sohalarni rivojlanishiga ijobiy tas'ir etgan bir vaqtda, hozirgi kunning global muammosi hisoblanadigan ekologiyaga esa aksincha, salbiy ta'sir etishi ehtimoli yo'q emas. Misol uchun, rejasiz yoki ruxsatsiz sayohatlar tarixiy-ma'daniy maskanlarni, tabiiy landshaftlarni, noyob o'simlik yoki xayvonlarni yo'q qilinishiga olib kelishi mumkin. Bu esa o'z o'rnida kelgusida mamlakatning (yoki ayrim regionlarning) turistik jozibadorligi kamayishiga yoki butunlay yo'qolishiga sabab bo'lishi xavfini vujudga keltiradi.

Bugungi kunda MICE turizm bozori hududiy infratuzilmalarni rivojlantirish, texnologik yutuqlar va boshqalarga investitsiyalarning ko'payishi hisobiga iqtisodiyot sohasining sezilarli o'sishiga sababchi bo'lib borayotganligi hech kimga sir emas.

Ko'pgina korxonalar jamoadagi muhitni yaxshilash va xodimlar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash uchun ko'pincha MICE turizmiga murojaat qilishadi. Bunday kompaniyalar guruh safarlari, teambuildinglar, seminarlar va korporativ tadbirlarni muntazam ravishda o'tkazib keladilar.

MICE turizmi yoki ishbilarmonlik turizmi sohasida iste'molchilarning ehtiyojlarini qondirish uchun zarur bo'lgan keng ko'lamlı xizmatlar yangi ish o'rinlari yaratilishiga, shuningdek, daromadlarning oshishiga olib keladi. MICE turlarini amalga oshirish jarayonida biznes hamkorlar o'rtasida ma'lumot almashish va tajriba almashish turizmning ushbu turi vakillarining o'zini-o'zi rivojlantirishiga olib keladi. MICE turizm dunyo mamlakatlari va mintaqalar o'rtasida daromadlarni qayta taqsimlashning samarali usuli bo'lib, bu mamlakat va mintaqalar iqtisodiyotining yanada teng rivojlanishiga olib keladi.

Shunday ekan, biz soha mutaxassislari sifatida mamlakatimiz tabiiy resurslarini asrab-avaylash va ularni kelgusi avlodga yetkazish maqsadida yurtimizda MICE turizmini yanada rivojlantirishni maqsadga muvofiq bo'ladi degan fikrni qo'llab-quvvatlaymiz. MICE turizmining boshqa ko'ngil ochar turizm turlaridan farqi bu ishbilarmon sayyohlar segmenti sayohatlar vaqtida oddiy sayyohlar segmentiga nisbatan qimmatroq xizmatlardan foydalanishlaridir.

Xulosa va takliflar.

Yuqoridagilardan ko'rishimiz mumkinki, MICE turizmining rivojlanishi nafaqat turizm sohasida, balki hududlarning turizm salohiyati xavfsizligini ta'minlashda, aholining doimiy va mavsumiy bandligini oshirishda va iqtisodiyotning boshqa shu kabi faktorlarida katta o'rin tutadi va mamlakat hududlari iqtisodiy rivojlanishiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shunday qilib, MICE sanoati mintaqaviy iqtisodiyotning o'sishiga va uning alohida shaharlari va hududlari gullab-yashnashiga katta hissa qo'shishi mumkin. O'zbekistonda MICE turizmini rivojlantirish turistik mavsumiylikka chek qo'yishda ham muhim ahamiyat kasb etishi, turizm sohasida faoliyat olib borayotgan xodimlarni yilning 12 oyida ham muqim ish bilan ta'minlashi mumkin. Biznes sayyohlar uchun infratuzilmaning (aeroport, vokzallar, mehmonxonalar, ko'ngil ochar manzillar) zamonaviylashuvi esa o'z navbatida mahalliy aholining turmush darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Konferensiyalar, kongresslar, forumlar va boshqa ishbilarmonlik tadbirlarini tashkil etish shahar iqtisodiyotining rivojlanishiga sezilarli multiplikativ ta'sirini o'tkazadi. Ishbilarmonlik tadbirlari barcha toifadagi pudratchilar uchun yil davomida, shu jumladan past turistik mavsumda ham doimiy daromad keltiradi.

Adabiyotlar /Литература/Reference:

Maisarah Abd Hamid A.A., Mohd Fuza Z.I., Ismoil N. (2016) MICE turizmining rivojlanishi: Kelantan nuqtai nazaridan misol. // Tadbirkorlik va biznes bo'yicha 3- xalqaro seminar.

Pisarevskiy E.L. (2014) Turizm asoslari. M.: Federal Turizm agentligi. Kongresslar va konferentsiyalar xalqaro assotsiatsiyasining rasmiy sayti. [Elektron resurs] URL:<https://www.iccaworld.org/384b>.

Qonun (2019) O'RQ-549-son "Turizm to'g'risida" 18.07.2019.

Stiven W.C. va Hayes D.K.(2009) Mehmondo'stlik qonuni. Mehmondo'stlik sanoatida huquqiy masalalarni boshqarish / - 3-nashr. Wiley, 462 b.

Svarbruk J., Xorner S. (2015) Biznes sayohat va turizm. // Butterworth-Heinemann, 384 b.

UNWTO (2010) Turizm statistikasi bo'yicha xalqaro tavsiyalar. Iqtisodiy va ijtimoiy masalalar. Par. 3.17.2. Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Nyu-York, 2010. [Elektron resurs] URL: https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesm/seriesm_83rev1e.pdf.

Витальевич В. (2009) Диссертаци н соискани учено степени кандидат экономически наук, развити и продвижени индустрии деловог туризм н туристско рынке (н пример Санкт-Петербурга), Санкт-Петербур –РИЦЦ.

Гутникова М. Е. (2019) Выпускная квалификационная работа, Развитие MICE-туризма в республике Алтай, Санкт-Петербур.

Куприяшкина А.Е. (2021) Статья "Экономика и социум" №6(85) ч.1 История формирования MICE-туризма, Кубанский государственный университет Россия, Краснодар.